

Alcedo

Oktober 2011 Nr 2 Årg 33

Örkelljungabygdens Natur

Innehåll

Höstens och vinterns program	sid 3
Exkursioner	sid 5
Bläsanden i Örkelljunga kommun	sid 10
Vadehavet – en upplevelse	sid 12
Skogsvårdarens syn på skogen	sid 22
I avsaknad av naturvårdspolitik?!	sid 25

Av lite olika anledningar blir det ett något tunnt och senkommet höstnummer. Vi ska försöka kompensera med ett mer fullmatat julnummer. Tyngdpunkten i det här numret ligger på en reseberättelse från det dansk-tyska Vadehavet, den långgrunda och tidvattenpräglade kustremsan söder om Ribe på Sønderjylland. Ett vadareldorado men också en kulturell och historisk region.

Björn fortsätter sin serie om andfåglar i kommunen och vi får en historisk tillbakablick på skogsbruket genom förre länsskogvaktaren Hugo Wallin.

Trevlig läsning!

Redaktionen

Redaktionen

Janne Johansson, Ingas väg 7, Ö. Ringarp, 286 91 Örkelljunga,
0435-501 31, e-post: janne_ringarp@telia.com
Perry Vigelsbo, Ängelholmsvägen 49, 286 36 Örkelljunga,
0435-510 58
e-post: vigelsbo@telia.com
Leif Sigbo, Bjäregatan 3, 286 31 Örkelljunga, 0435-522 32
e-post: leif.sigbo@telia.com

Nästa nummer av **Alcedo** utkommer i december. Manusstopp 30/11.

Omslagsbild framsida: Svartsnäppa (Foto: Perry Vigelsbo)
baksida: Solnedgång över Vadehavet (Foto: Janne Johansson)

Höstens och vinterns program

- 29/10** **Lördag. Stjärnehalmssjön.** En sen oktoberdag ska vi göra en vandring runt denna högt upp i Pinnåns vattensystem belägna sjö. Byn hette förr Koneholm och det finns en hel del att berätta om marken, historien och den nutida naturen. Vi träffas kl. 09.00 vid Netto. Ta med fika, kikare m.m.
Ansvarig Janne Johansson
- 17/11** **Torsdag. Holkspikning.** Nu är det dags igen att bygga nya bostäder till våra småfåglar. Vi behöver din hjälp för kunna lyckas. Ta med hammare och tumstock och kom till Åsljunga skola kl. 18.00.
Ansvarig Björn Herrlund
- 24/11** **Torsdag. Cirkelstart.** Planerad start för växtcirkeln. Vi ses på Centrumhuset kl. 19.00. Se nästa sida.
- 27/11** **Söndag. Klöva Hallar.** Vi besöker grannkommunen Klippan och låter oss guidas av *Inger Persson* från Klippanbygdens Natur. Denna spännande del av Söderåsen är alltid värd ett besök, inte minst den fina ravinen med den framrinnade bäcken. Glöm inte fika och lämplig klädsel. Samling vid Netto kl. 09.00. *Ansvarig* Eva Persson
- 8/12** **Torsdag. Egna Bilder.** Hoppas du vill komma och dela med dig av de ögonblick du förevigat under året som gått. Närbilder, landskapsbilder, egenkluriga bilder från när och fjärran. Maximera helst antalet egna bilder till 100. Vi samlas på utbildningscentrum kl. 19.00.
Ansvarig Perry Vigelsbo
- 26/12** **Måndag. Hallands Väderö.** Bjärekretsen har gjort annandagen till en traditionsfylld exkursionsdag ut till Väderön. Missa inte att uppleva denna säregna ö under en annorlunda årstid. Fika, kängor och varma kläder är en stor fördel. Båten avgår från Torekov kl. 09.45 med återkomst ca 14.00. Samling vid Netto för samåkning kl. 08.30.
Ansvarig Eva Persson
- 9/2** **Torsdag. Årsmöte.** Välkomna till föreningens 50:e årsmöte. Mer om denna detta i nästkommande julnummer. Samling i Utbildningscentrums lokaler kl. 18.30. Planerad bildvisning beräknas börja ca 19.00. Väl mött!

Cirkel kring läkeväxter

Under den stundande vintersäsongen har vi tänkt anordna en cirkel med våra växter i förgrunden. Den här gången fördjupar vi oss i hur örterna har använts för att kura olika krämpor och sjukdomar. En liknande cirkel hölls för bortåt fyra-fem år sedan och drog då till sig både gamla och nya medlemmar.

Planer finns också på att utöka ämnets omfång genom att under några träffar även ta upp växter som nyttjats av människan på annat sätt, exempelvis som krydd- eller köksväxter.

Välkomna till första träffen på Centrumhuset torsdagen den 24 november kl. 19.00. Har du frågor? Ring Janne 501 31 eller Zigge 522 32.

Exkursioner

Naturnatt – 5-6 juni

Vi var åtta som samlades vid Netto. Ett par från Åstorp, men med Långaltsanknytning, hade gått med i föreningen efter vinters föreläsningsserie. Trevligt! Efter att ha bekantat oss med småsporrén som växer i springorna mellan cementplattorna, gav vi oss iväg. Eftersom det fortfarande var ljust åkte vi under Björns ledning först till Långasjö.

Det var helt klart väder med en svag, ljum bris. Från kullen i åkerkanten hördes förutom gransångaren ett par rörsångare svagt från några håll. Några starar och en bivråk flög förbi. Vi gick ner till vasskanten för att komma närmre och passade på att titta på lite starr och örter. Snart satte rörsångarna igång på lite närmre håll. Ett ettrigt varningsläte helt nära kom nog också från en rörsångare. Tre, kanske fyra individer hördes från lite olika håll och avstånd. Morkullan gjorde några lovar över oss och en koltrast konserterade från en trädtopp. Det hördes några korta strofer från en törnsångare och en rödhake och lite längre bort lövsångare och i fjärran, knappt hörbart, en ringduva.

Nattskärre

*Ur N. Kjärböllings Skandinavians fåglar
1851*

Vi parkerade vid vägen från Lönsjöholm och gick genom bokskogen bort till åsen. Det började skymma ordentligt men var ännu lite tidigt så det blev fikapaus på åsen. Snart hörde vi nattskärresurr från båda ändarna av mossen. En sommarnatt i juni blir ju inte riktigt mörk. I väster var det fortfarande en ljus rand över horisonten. Således lätt att ta sig nerför åsen, bort genom blåbärsriset och genom strandskogen till kanten av det öppna mosseplanet. Medan månskärnan sakta försvann bakom en av öarna hördes nattskärror först på avstånd och senare från ön som låg ett par hundra meter bort. Björn imiterade vingklatschningarna och snart kom en nattskärre och slog sig ner i en tall, bara något tiotal meter från oss. Tydligt hördes hur surrandet växlade i tonhöjd vid ut- och inandning. Ett speciellt ljud avslutar. Ett ljud som mest påminner om när man stannar en moped genom att öppna pysventilen. Enligt Erik Rosenberg har han då hamnat i extas. Och mycket riktigt. Strax kommer ytterligare en fågel, förmodligen en hona och med ett par kraftiga vingklatschar slår sig ner i samma träd. Trots att det nu är nästan nermörkt hör vi morkullor som knorrande flyger förbi.

Vi har fått en fin upplevelse och enas om att vi hört minst tre, kanske fyra nattskärror,

innan vi letar oss tillbaka mot åsen. Vi kommer upp på åsen en bit för långt åt söder och viss tveksamhet om riktningen mot bilarna uppstår. Nattmörkret är inte kompakt, men vållar ändå visst besvär. Vi tappar bort drygt halva gruppen, inklusive båda bilförarna, som går rakt söderut medan vi går mot sydost och så småningom kommer till bilarna. Med visselpipa och hojtande försöker vi leda de vilsekomna fåren rätt. Jag går 3-400 meter bort längs vägen och ser dem så småningom komma ut borta vid "Mångnus" Abrahamsons.

Zigge

De vilda blommornas dag – den 16 juni

Det var för tionde året i rad som vi deltog i arrangemanget. Den här gången var Pinnåområdet vårt mål. Ett tjugotal intresserade hade mött upp för att ta del av såväl växter som kulturhistoria. Första anhalt var "pågarnas" och "tösornas" badställen, nyttjade fram till mitten av 1950-talet. Lummigt och fridfullt med rinnande vatten, skugande alar med rotlabyrinter i strandkanten, nyligen avblommad hägg vars blad har en tydlig doft av bittermandel.

På marken fanns brunstarr, småvänderot och kabbleka. Vitmossans förmåga att hålla vatten demonstrerades. Längs stigen kunde vi se grönvit nattviol i tidig knopp. Och vid åsens fot sågs stod rödeken ännu kal men med gott om de stora fjolårslöven på marken.

Ute i betesmarken såg vi vitmåra, vårbrodd, daggkåpa med flera, men letade förgäves efter darrgräs, krussilja och granspira. Efter fika på Holmasidden, bland spirande jungfru Marie nycklar, studerades det fintaggiga åsljungabjörnbäret och kunde jämföras med det grovtaggiga sötbjörnbäret.

Zigge

Österlen – söndagen den 10 juli

Sju personer från Örskelljunga och Tony från Kristianstad sammanstrålade denna vackra förmiddag vid Degeberga och betesmarkerna vid Söndre Klack. Här finns en fin sandstappslokal med ett myller av arter. I de kuperade, "terasserade", betade sluttningarna sågs exv. liten sandlilja, grådådra, sandnejlika, tofsäxing, lundtrav, sommarfibbla, harmynta, sandglim, pimpinell m.m. m.m. Ute i sänkan bort mot ett mindre vattendrag syns ett större antal stenblock. En härmsångare (gulsångare) satt och sjöng i flera timmar. Och Tony identifierade eldticka på en knäckepil och spetsvaxskivlingar i gräsmarken. Och det blev trevlig fikastund nära vattnet.

Utsikt från Söndre Klack

Därefter bar det av ut till havet, till Östersjön. Vi tog oss till Gropahålet, där Helgeåns mynning i Östersjön fick ett annat lopp i samband med att Yngsjöbönderna år 1774 grävde ett nytt dike som av vårfloden 1775 breddades och gav ån en ny huvudsträckning. Vi fikade så i en strandnära tallskog med mängder av vår egen ängskovall. Men vi hittade även kal tallört och en del pyrolablad (troligen grönpyrola och ögonpyrola). Bort mot ån sågs mängder med spjutskråp, rörsvingel, strandvial, havssäv. Den kentska tärnan lät tala om sig där den drog ute i strandlinjen. Vi gick över ån på en bro vid Nyehusen, där det på andra sidan bl.a. växte jätteloka, röd hundrova och sandklint.

Sista stoppet denna långa vackra söndag blev vid Pulken och dess fågeltorn en bit längre in i landet. En sen ängspiärlärka drillade, en gulärta varnade och emellanåt kunde vi höra vaktelslaget avlevereras i den flacka, öppna miljön. Även här fanns för Örskelljungabon mer ovanliga växter såsom vanlig höskallra och den delvis utslagna piggtistel.

Janne Johansson

Cykling igen! – onsdagen den 20 juli

Den 20 juli tog 8 personer fram sina tvåhjulingar och längtade efter motion, frisk luft, vinddrag runt ansiktet och sinnesintryck från naturen. Kvällen var mulen men deltagarnas ansikten visade glädje och förväntan. Turen gick genom byn upp till Ekholm och Bengt Johanssons gård. Där finns en beteshage där ”dräneringen inte fungerar” enligt Bengt. Och tänk vad bra det blir för naturen när människans manipulation går omstyr. I den vattensamling som har bildats och på de betade slänterna trivs både djur och växter som gräsand, skogssnäppa, bitterpilört, brunskära, veksäv och många andra. Även mindre strandpipare och tranor brukar hålla till där enligt markägaren.

Lysmossa i Hectors jordkällare

Sen trampade vi vidare genom skogen mot Grytåsa. Här visade Janne oss till en spännande upplevelse, lysmossa i en mörk gammal potatiskällare. Fantastiskt!

Vid Grytåsa Ridcenter invid E4 kollade vi med tubkikarens hjälp rödgladans bo och på vägslänten fokuserade vi bl. a. på pricknattljus, gulsporre och mörkt kungsljus.

Fikastunden som intogs vid strövområdets centralplats var den mest ljudliga, då alla fick tid att lufta sin berättartalang samt vila ömma kroppsdelar.

På sadeln igen rullade vi mot Sjöbygget, Västra och Östra Flinka. Där stannade vi och funderade på om den nygrävda dammen blir en tillgång för växt- och djurlivet längre fram i tiden, då det har etablerats en växtlighet på slänterna och eventuella öar?

Invid Vedbyvägen stannade vi vid ett bestånd av backvial och en bit längre fram, där det för länge sedan fanns en grustäkt, hittade Zigge en sista liten rest av strandlumner. Kommer den att försvinna?

Alla 8 cyklister var i alla fall kvar efter ca 17 km cykelrunda i vårt närområde, Örkelljungabygdens natur.

Lennart Persson

Ingrid på gladspaning

Kristianstad vattenrike och Naturum – den 17 september

På lördagen stod Kristianstad Vattenrike på agendan. Elva deltagare fick höra Jan Svensson berätta om det som idag är klassat som ett av Sveriges fyra biosfärområde. Detta innebär att vissa kriterier skall uppfyllas enligt UNESCO-programmet med fokus på kulturlandskapet och en hållbar utveckling, ett inte helt enkelt begrepp som vi fick chans att ställa frågor kring. Över hela världen finns idag 562 biosfärområden, som kan omfatta både land- och vattenmiljöer.

Fikapaus i gröngräset framför Lillö borgruin. Foto: Pär Svensson

Ett besök på det relativt nyöppnade Naturum gav oss sedan ytterligare en pedagogisk möjlighet till förståelse av just detta unika stycke natur som uppstått vid och kring Helge å. Naturum är dessutom en upplevelse om man gillar säregen arkitektur. Vi fick också besöka Lillö borgruin med anor från 1300-talet och som legat i ruiner sedan 1649. Jan öppnade upp så att vi fick titta runt inne i byggnaden, där man kan beskåda ruinen som den kom fram vid utgrävningen 1938. För den intresserade lär det visst gå att själv låna nyckel på Naturum. Givetvis hann vi även men en kaffestund utanför borgruinen. Ingen verkade lockas av de bord med bänkar som fanns, utan samtliga slog sig invariant ned i gröngräset precis intill – lite märkligt konstaterade någon.

Pär Svensson

Haiku

På väg mot hösten
faller ett gulnande löv
sakta till marken.

Haiku

Döda ej flugan,
den vrider sina händer
och sina fötter.

Bläsanden i Örskelljunga kommun

Första noteringen av bläsand i kommunen härrör från den 27 april 1958 då vår hedersordförande hade 27 ex i Hjelmsjön. Denna sjö är också den lokal som haft de flesta observationerna av bläsand i Örskelljunga, dock de sista tjugo åren med viss konkurrens av Vårsjön.

Bläsanden är i stort sett en årsviss art på vårsträcket, den har sedan 1994 endast saknats åren 1996 och 2001. Vad gäller artens uppträdande under hösten har bläsanden sedan 1998 observerats varje år utom 2009.

Ska vi titta lite på artens numerär i landet så uppskattades antalet par till mellan 20 och 30 tusen par enligt Svensk Fågelatlas 1974-1983. Bläsanden har visat på en stabil populationsnivå fram till mitten på 1980-talet, medan det efter det finns tecken på en beståndsökning. Arten finns jämt spridd som häckfågel i hela Norrland och ner till Dalarna, Bergslagen och Hälsingland. Detta får sägas vara artens kärnområde i landet. Söder där om finns bläsanden som häckfågel i samtliga landskap som tillfällig och sparsam häckare.

Bläsand

*Ur N. Kjörböllings Skandinavians fåglar
1851*

I Skåne ses bläsänder i lämpliga häckningsmiljöer varje år, men man kan nog endast notera arten som sporadisk häckfågel i vårt landskap. Hos oss har den veterligen aldrig häckat och några heta indicier på att någon häckning ägt rum saknas.

Under vårsträcket är det oftast små grupper eller enstaka par som besöker oss. Lite större grupper kan dock ibland rasta i våra sjöar och fler än 25 ex har noterats vid sju tillfällen. Först i Hjelmsjön vid fem tillfällen; 25 ex 12 april 1981, 30 ex 12 april 1984, 34 ex 10 april 2004, 50 ex 15 april 2004 och 40 ex 2 april 2005. Samma år låg det i Lärkesholmssjön 39 ex den 3 april och slutligen 2010 den 8 april 28 ex i Hjelmsjön.

Som tidigare nämnts ses bläsanden även de flesta år på sitt höststräck. Oftast är det då i lite mindre sällskap jämfört med vårsträcket, sällan över 15 ex. Undantag finns dock; 20 ex 15 september 1981 i Hjelmsjön, 50 ex 14 oktober 1995 i Gårdssjön, Järnbläst, 20 ex 15 oktober 1995 i Flinka sjö, 27 ex 8 oktober i Hjelmsjön 2000 och 59 ex i Vårsjön den 15 oktober 2003.

Veterligen har bläsanden aldrig häckat i kommunen. Lite anmärkningsvärd är dock observationen av en hane i Lärkesholmssjön den 19 maj 1979 och de 2 hannar som

dök upp i en damm i Ekholm i juni 2011. Kanske kan det i sistnämnda fallet röra sig om hannar från misslyckade häckningar, på väg till ruggningsplatserna?

Generellt kan sägas att bläsanden går från näringsrika häckningsmiljöer i södra Sverige till att häcka i mer karga miljöer desto längre upp i landet man kommer. Vid Svensk Fågelatlas genomförande så konstaterades inte en enda säker häckning av bläsand i Skåne!

Som avslutning kan skrivas att det går bra att lära känna bläsanden i våra sjöar då den ofta finns i våra vatten under vår- och höstmånaderna.

Björn

Vadehavet – en upplevelse

- Resa i Sønderjylland -

Landet väster om Skåne är ett för mig ganska okänt land. Brukar kallas Danmark. Det är väl mest Köpenhamn, dess djurpark och tivoli som gästades under uppväxtåren. Kanske även kortare besök i Helsingör.

*Bron över Stora bält förbinder
Själland med Fyn*

För att något råda bot på denna pinsamma okunskap åkte jag med delvis danskättade Eva på en resa genom landet. Vårt mål var gränstrakterna till Tyskland, dess arter, kulturlandskap och inte minst dess "Vadehav". Den långa kuststräckan från Esbjerg i norr, ner till tyska gränsen vid Rudböl/Rosenkranz och vidare söderöver. Egentligen sträcker sig detta, av tidvattnet regerade hav, ända långt ner i Holland, till öar som Texel.

Att någorlunda kort sammanfatta denna resa gör sig knappast, men vi gör ändå ett försök. Vi startade lördagen den 3 september från Ringarp och kom hem lördagen den 10 september. Bägge överfarterna till och från Själland skedde via Helsingörsfärja. Som bekant finns bro både över det breda Stora bält och det betydligt beskedligare Lilla bält. Om man vill undvika dessa broar tvingas man åka via flera båt färjor... fast kanske väl så smakligt! Vi valde den snabba vägen.

Färden längs motorvägarna genom Danmark är väl ingen höjdare. Ofta till och med tråkigare än de svenska. Nästan överallt finns uppväxta träd- och buskridåer som nästan helt skär av blickfånget. Nej, då är det verkligen bättre att välja andra vägar, kunna stanna, se sig om, kanske prata med någon inbyggare i vårt naboland.

Sønderjylland och det gamla Slesvig

Vår målsättning var att ta oss ner till de gamla marker som består av det förutvarande hertigdömet Slesvig. Idag är detta landområde delat mellan Danmark och Tyskland. Kanske kan man använda begreppet Nordslesvig för den danska delen och Sydslesvig för den tyska.

Historiskt finns det mycket gammal "skåpmat" att gräva fram för den nyfikne i det gamla Slesvig-Holsteinområdet. Bland annat hämtades Adolf Fredrik, svensk kung mellan 1751-1771, från Holstein-Gottorp där han varit administrator av dessa hertigdömen. Den kände Gustav III var hans son.

Vår vistelse kom alltså under en veckas tid att vara förlagd till olika delar av gränstrakterna mellan Danmark och Tyskland. Ofta är landskapet där helt flackt, men kan i vissa trakter anta en mer kuperad topografi. Detta gällde exempelvis för de östra delarna med städerna Flensburg och Slesvig, bägge tyska städer med danskt förflutet.

Haderslev i nuvarande Danmark, en bit norr om Flensburg gästades och nere en kortare bit i den nordvästligaste delen av Tyskland, utmed Nordsjökusten ligger hamnstaden Husum. Men själva kom vi de flesta av våra Danmarksnetter att vara "inskrivna" på ett vandrarhem i Rudböl. En numera obebakad, liten f.d. köpstad och gränsstation. På tyska sidan kallas orten för Rosenkranz.

Den för mig själv intressantaste staden var Tönder, en dansk liten stad belägen en knapp mil från vårt vandrarhem. Strax intill finns också det lilla, välbevarade Mö-

Trädskulptur i Strandparken i Haderslev

geltönder, med sin lilla huvudgata med gatsten och kullersten, med en nästintill överprålig kyrka med hur många målningar och säregenheter som helst. Flertalet hus med halmtak och tegelväggar. Här lär också prins Joakim av Danmark husera sig i sitt Schackenborg.

Mitt privata intresse för Tönder är helt enkelt den att min morfars farfars farfar föddes där 1740, han gavs namnet Hans Agardh. Min mor hette som ogift just Agardh, ett släktnamn som en militär i släkten tagit, antagligen p.g.a. att hans fädernegård hetat just "Aagaard" ("ågård"), vilket snabbt förtyckades till Agart, Agardh.

Nordsjön, de frisiska öarna och Vadehavet

Innan jag nämner något om de fåglar som ville visa upp sig för oss, ska jag kort beskriva landskapet längst i väster, gränsande mot Nordsjön och i dess förlängning Atlanten.

Nedanstående bygger till stor del på information från två skrifter: dels *Vadehavet, Kulturarvsatlas 2007* utgiven av Kulturarvsstyrelsen (i Danmark) m.fl. instanser och kommuner; dels den 350-sidiga kulturhistoriska boken *Vadehavet – Portrætter af et kulturlandskab*. Den sistnämnda, gedigna boken är ett samprojekt mellan länderna Danmark, Tyskland och Holland, organiserat i det s.k. *Common Wadden Sea Secretariat*. Utgiven 2005.

Sönderjylland är en beteckning på nuvarande danska delar av det gamla hertigdömet Slesvig. Under den senaste istiden berördes inte de västra delarna av Sönderjylland av inlandsisens direkta utbredning, men när det varmare klimatet började värma upp norra halvklotet, kom allt det bundna isvattnet att smälta, varvid havets nivå alltmer steg. Denna markanta ökning av havets nivå minskade dock påtagligt för ca 7.000 år sen. En reell sandbarriär byggdes därefter under de kommande årtusendena upp en bra bit ut i havet Denna kom dock allteftersom att genombrytas av havets rörelser och av olika tiders mäktiga stormfloder, varvid våra dagars kedja av "klitteröar" och sandbankar blev en förhållandevis bestående verklighet. Dessa öar, vilka alltså ligger som en barriär ut mot Nordsjön, kallas ofta gemensamt för de frisiska öarna. Området mellan dessa och fastlandet utgörs av det som brukar betecknas som det s.k. Vadehavet.

De i Danmark belägna öarna hör till den Nordfrisiska ögruppen, varvid vi kan räkna upp öarna Fanö, Mandö och Römo. Härtill räknas också den tyska semesterön Sylt, Föhr och Amrum. Vi besökte Mandö, Römo och Sylt. Utanför den tyska kusten, mellan Ems och Wesers mynningar, radar de ostfrisiska öarna upp sig. Och ytterligare västerut, utanför den nederländska kusten finns en annan rad öar benämnda de västfrisiska. Texel är en ur fågelsynpunkt känd ö som utgör den västligaste av dessa frisiska "vadehavsöar".

Vadehavet, ett säreget tillhåll för vadarfåglar

Vadehavet var naturligtvis en av resans höjdpunkter. Detta vattenområde byter utseende mest var sjätte timme, p.g.a. tidvattnets inverkan. I den norra delen av Vadehavet brukar skillnaden mellan ebb och flod uppgå till ca 1,5-1,7 meter. Detta innebär att stora delar av det grunda Vadehavet mer eller mindre torrläggs när havet drar sig tillbaka, för att därefter åter dränkas ett antal timmar senare.

En stor näringsrikedom i själva Vadehavet, tillsammans med områdets sedimentmassor och ett ofta slösande solljus, ger mycket goda förutsättningar för ett rikt djurliv. Det sistnämnda gäller både bottendjur av olika slag, liksom förekomsten av otaliga mängder med snäppor, spovar, skärfläckor, änder, gäss under merparten av årets alla månader. De flesta av fåglarna representerar alltså olika fågelarter vilka här tillbringar långa perioder av rastande eller övervintrande karaktär. Vi exemplifierar längre fram.

I de högre liggande områdena av Vadehavet har salttåliga växter efter hand slagit rot och när växtligheten tagit över kan man säga att "vaden" blivit till "marsk". Ett marsklandskap har utbildats. "Vadehavet er et amfibisk landskab i uafladelig forvandling."

”Men det nutidige vadehavsområde er i væsentlig omfang blevet formet gennem menneskers århundredlange virksomhed. De flade kystzoner, der knapt nok er hævet over havspejlet, og som derfor hele tiden oversvømmes, rakte gennem lange tidsrum dybt ind i det nu sikrede fastland, i perioder lige til kanten af den højere geest – det istidsskabte landskab. (Citat från boken *Vadehavet – Portrætter af et kulturlandskab*, 2005).

Marskängen omförd till åker

Människans medverkan vid marskbildningen kunde bestå av inhägningar av stora ”vadearealer” med låga, flätade hägn (*faskingården*). Dylika verk sågs på flertalet håll. Därvid avsatte sig sand mm i anslutning till hägnaderna och ”nytt land” började växa till. Jämför bild här intill.

När kom då människan till området och slog sig ner? På sina håll omnämns i littera-

Det uppodlade marsklandet sett från skyddsvallen (diget)

turen att det under yngre stenåldern, för ca 4 000 år sen, funnits jordbrukande människor på sina håll i kanten av Vadehavet i vid bemärkelse. Delar av den holländska marsken har varit kontinuerligt bebodd sen ca 600 f. Kr. När åkerbruk i form av odling av korn, lin, bönor m.m. kom att bedrivas, blev det av nöden att uppföra vallar (da. *Digen*) som skydd mot havet i väster. ”Fra omkring det 10. århundrede søgte beboerne i disse regioner at holde de beboede områder fri af havets umiddelbare indfly-

delse ved at bygge diger. Fra omkring 1500 trak det gyldne bånd en gennemgående digelinie, som gav en relativt god beskyttelse af den bagvedliggende marsk, langs med næsten hele vadehavskysten.” Och in i 1900-talet har arealen tillgodogjord mark ständigt utvidgats med på så vis invallade, nyskapade strandängar. På danska kallas dessa marker för *kog*, i Nedersachsen för *grodén* och i Holland för *polder*. I de marker vi bilade genom verkade det som om man oftast antingen odlade säd eller nyttjade marken för bete.

Vid uppodlingen av marsken följer nog ofta att marknivån på sikt sänks, sjunker ihop. Rädslan för att havet vid högt vattenstånd ska slå in i området var givetvis en bidragande orsak till att vallarna ut mot själva Vadehavet och Nordsjön numera oftast har en höjd av 6-7 meter. Vid vattendragens mynnningar i havet har slussar anlagts för att kunna stå mot ett högvatten från havet. En översvämning med saltvatten är inte populärt. Trots det har våldsamma stormfloder lyckats dränka både människor och markområden under en del ihågkomna tillfällen bak i historien.

Att dessa *digen*, invallningar är ett särtecken i den västligaste delen av det sönderjylländska landskapet är lätt att konstatera. Det är också i anslutning till dessa som många av de fina fågelupplevelsorna kan göras! Mindre vägar leder oss ner till de olika åmynningarna, till slussarna. Vi kom att besöka *Vidå sluse, Højer Sluse, Ballum sluse, Ribe sluse m. fl.*

På dessa marker som i regel varit under plogen under ett flertal århundraden kan man ofta påträffa mycket fågel, exempelvis en hel del olikstora flockar av tofsvipor, ljungpipare, spovar, starar, småfåglar...

Vindmøller, ett markant inslag längs kusten

Långhus vid trelleborgen,

Kommendörsgården, Römö

Mögeltönder kyrka

Klostercaféet, Tönder

Gatumiljö, Ribe

Strandängar, Ribe

Trelleborgen vid Slagelse

Marskland, Rudböl

Får, dige, sluse

Ladusvalor på sträck

Fågelskådarupplevelser

Av naturliga skäl så var upplevelserna av fåglar, fågelvärlden det som kanske gav störst ”mervärde” åt vår Sönderjyllandvistelse. Som redan påtalats är det Vadehavets verklighet, dess tidvattensvängningar, dess producering av ”matgodis” åt de otaliga vadarna, spovarna, änderna m.m. som är bakgrunden till att vi som skådare dras till detta långsträckta område.

Framförallt besökte vi vallarna (*diger*), utsiktsplatserna intill de olika slussarna, där vattendragen mynnade ut i själva Vadehavet. De långsträckta, med Vadehavet parallella *digerna*, är idag oftast besådda med gräs och nästan alltid bedrivs här ganska intensivt får-bete. Om man under rätt tid, helst när ”flod” är på väg, besöker Vadehavets landlinje så kan man få uppleva hur de förut utspridda,

näringssökande fåglarna alltmer trängs in mot land. Och kommer inom bättre räckhåll för våra tubkikare. Även förbindelsevägarna ut till öarna Römö och Mandö är besvärda fågellokaler. Framförallt den alltid farbara Vadehavsvägen ut till den stora Römö har uppgrundade våtmarker framförallt söder om densamma. Vid några parkeringsplatser gick vi av och tillbringade fina skådarstunder.

Att det för vissa arter kunde röra sig om tusentals individer berättar något om mäktigheten. Vid en transport över till Römö sågs nog ett par tusen något utspridda storspovar gå och ta för sig. En annan gång sågs det grunda vattnet delvis beprickat med eleganta skärfläckor. En del av dem näringssökande, andra stående i flerhundredatal tätt tillhopa. Nog fanns här flera tusen indivi-

Svartsnäppa. Foto: Perry Vigelsbo

der! På samma landförbindelsesträcka hade vi dessutom en gång mellan sex och åtta tusen kärrensna. Det är nästan så att Rönnen ligger i lä.

En rolig upplevelse var vår överfart till den danska ön Mandö. Vid högvatten är vägen dold i vattenhavet, men under ebbperioder kan det vara besväret värt att försöka. Först besökte vi ”utfartsplatsen” för att rekognoscera. Havet stod högt. Vinden låg på. Intill ett stängsel hade en myrspov ställt sig med näbb mot vind. Orädd för fotograf. Även några mosnäppor pilade på vägen i motvinden. När vi sen en annan dag kom vid ”rätt” tid bar det av ut mot ön. I sakta mak i ”makadammen”. En bit ut blev vi varse några roskarlar alldeles orädda nära vägbanan, de kände sig visst smått hemma.

Under ett härligt, ljusstarkt besök på Römös Nordsjösidan, med långsträckta, badturistiska stränder kunde vi bekanta oss med ett varierat antal sandlöpare. Dessa höll till just i efterdyningarna av Nordsjövågorna och brydde sig föga om vår närvaro knappt tiotal metrar därifrån. Bortåt trettioalet ex.

När vi lämnat Rudböl och Tönder bakom oss kom vi att övernatta i Nordens äldsta stad Ribe. Även den ligger nära Nordsjön. Under några soliga timmar njöt vi ute på det överallt invallande ”diget”, vi njöt av starflockars uppvisning, av andra vadare och änder. Man har i Vadehavet begreppet ”Svart sol”, som just anspelar på höstens enorma, miljontaliga ansamlingar med starar, vilka man, om man har tur, kan få se söka nattplats i lämpliga vassområden. Vi såg en del större flockar, men gav oss inte rätta tiden.

Mäktig var också synen av tusentals gäss (mest grågäss, en del vitkindade) i gräns-

landet mellan Tyskland och Danmark. En gammal havsörn fick nästan alla att tungt ta till vings. Ute på den tyska semesterön Sylt stannade vi vid en stor vik i norr, strax intill orten List. Här fanns vid vårt tillfälliga besök en hel del olika slags vadare, som kust- och kärrsnäppa, kustpipare, ljungpipare, småsnäppa...

Ska kanske också nämna de silkeshägrar som sågs helt intill Rudböl lyftande från några vassar i gränsvattnen. En havsörn drog här över en morgon.

Kulturella, historiska vingslag

Förutom fåglarna och själva landskapet så finns ju en hel del historiska påminnelser inom det gamla Slesvig. Under en rundtur i nordligaste delen av Tyskland besökte vi först Flensburg, vidare åkte vi ned till Schleswig.

Danevirke, skydd mot franker och saxare

Här kan man på olika ställen söka sig fram till en forntida försvarsvall byggd under början av 700-talet, *Danavirke*. Denna är en bortåt 3 mil lång vall, med en höjd som varierar mellan 3,6 och 6 meter. Vallen bildar med sin förlängning i vattendragen västerut, Treene och Eider och havsviken Schlei österut en formlig, försvarbar gräns mellan nord och syd. Danevirke ska ha byggts upp i tre faser mellan åren 737 och 968. Enligt vad dendrologisk kunskap gett vid handen.

Staden Tönder nära gränsen mellan staterna besöktes ett flertal gånger. Bevarade gamla byggnader fanns på flera håll. Under 1700-talet lär stadens ekonomi ha grundats

på förekomsten av flitiga, idoga knypplerskor. Enligt vissa källor lär det i Tönder med omgivning under denna tid ha funnits hela 12.000 knypplerskor. På Tönders museum visas även andra sidor av stadens historia upp.

Staden Ribe var även den värt sitt besök. Vi låg över på vandrarhemmet, vi besåg dess inre delar med pittoreska gator från forna dagar. Ett vikingamuseum med speciell anpassning till barn betittades.

Jellingstenen

När vi under vår sista Danmarksdag påbörjade hemresan gjorde vi ytterligare en sväng norrut på Jylland. På kartan sågs gröna arealer med *planteringar*. Nyfikna drog vi i kant eller genom dessa. Nästan alltid var det ganska tråkiga granbestånd som förmodligen intagit f.d. ljunghedar. En kvarvarande sanddynshed blev målet för en behövlig rast.

Den mest välkända runristade stenen i Norden är kanske Jellingstenen. Mellan två stora gravhögar och intill en av Danmarks äldsta kyrkor finns detta stora stenblock. För närvarande håller man på att "bygga in det", som ett försök att mota Olle i grind. Texten lyder så (i översättning): *Kung Harald befälde göra dessa högar efter sin fader Gorm och efter sin moder Tyre, den Harald som åt sig vann hela Danmark och Norge och gjorde danerna kristna.*

När vi överkör broarna som leder oss till och från Fyn kommer strax ett märkligt fornminne utanför staden Slagelse. Här finns en cirkelformad hög vall, befästning, dit ett flertal tusen människor kan ha dragit sig tillbaks vid orostider. Formationen kallas en *trelleborg* och lär ha byggts upp under Harald Blåtands och dennes son Sven Tveskægs tid kring 1000-talet.

Visst var det morsomt

Vårt veckolånga Danmarksbesök kom obevisligen till stånd genom positiv marknadsföring från Leif Dehlins och Thomas Wallins sida. Ett flertal gånger har dessa besökt det förhållandevis näraliggande vadareldoradot och i princip bara haft gott att säga.

Nu som släntrande efterföljare kan vi bara konstatera att här i sydligaste Danmark, i dess västra Nordsjökust finns upplevelser av olika slag, som är väl värd en resa. Och är man kulturellt intresserad, om man vill "botanisera" i gamla städers historia går man inte heller då lottlös.

Området är mottagligt för skådare under både vårens mer intensiva tid, som under den kommande sommarens och höstens närvaro.

Eva Persson & Janne Johansson

Skogsvårdarens syn på skogen

av Hugo Wallin d.ä. - 1972

Skogsträd och skogsskötsel kan ju diskuteras i det oändliga och många synpunkter kan anläggas. För närvarande är det särskilt gran och bok som är i stöpsleven. Angående granen så är det åtminstone för närvarande den vanliga granen som är föremål för vårt största intresse men det är väl knappast mer än 50 år sedan den fick dela detta

intresse med boken och under första världskriget fanns här i våra trakter endast småpartier avverkningsbar gran på herrgårdarna. Då var det boken som fångade vårt huvudintresse, det var boken som lämna den bästa och mest eftertraktade brännveden och det var boken som inbringa de stora pengarna, i andra hand kom björken. Granen har invandrat norrifrån men här i nordvästra Skåne har den endast förekommit vildväxande i Fagerhults socken och i östra kanten av Örkelljunga socken. I min barndom var tallen normgivande och inbringade de största pengarna. Men även boken gav pengar, den uppsågs mest till stav men även till plank och bokbrännet var ju alltid det mest eftersökta till att elda med i ugnarna. Furubrännet, som var billigare, användes mest av bagare.

Under andra världskriget kom boken att spela en stor roll i bränsleförsörjningen och som bränsle till gengasdrivna bilar. Men för dagen (1972) är det alltså granen som är huvudträdet. Skogsvårdsstyrelsen här i länet har under många år importerat mycket frö och plantor med proveniens Schwarzwald och Harz från Tyskland och denna gran har i snabbvuxenhet vida överträffat svensk gran. Numera importeras även gran från Polen och Tjeckoslovakien och tiden får väl utvisa om dessa äro lämpliga för vårt klimat. Jag tror att man skall satsa på granarna från Tyskland och samla in frö från dem.

Trädens ärvda egenskaper spelar en avgörande roll därför är det av stor betydelse att få träd av lämpliga provenienser och från vackra välväxta träd. Man behöver icke ha stor iakttagelseförmåga för att i ett granbestånd finna träd som i fingrenighet och vacker stamform helt avviker från mängden. Det är från sådana träd som fröinsamlingen bör göras.

Boken är ju av ålder Skånes förnämsta träd och är ett vackert inslag i vår natur men dess arealer har på sista tiden minskat katastrofalt. Det gäller att rädda detta vackra träd. Har man äldre bokskog är det ej någon större konst att uppdraga vackra och billiga föröyngingar, betydligt billigare än granplanteringarna. Det kan jag visa i de skogar som jag omhänderhaft. Men skall man plantera bok blir det dyrare än en granplantering på grund av att man bör sätta boken i tätare förband. Är risken stor för viltskador så att man behöver inhägna planteringen så ökar naturligtvis kostnaderna ytterligare. Jag har här i Örkelljunga inte haft några större problem med viltskador men kaniner skadade en bokplantering under en följd av år men sedan växte bokplantorna

från kaninerna och är nu meterhöga. Priset på gagnvirket har ju växlat men 1953 fick jag vid avverkning i Turabygget, där E4 skulle gå fram, för prima förstklassiga bokstockar 140 kr.pr.kbm.f.m. och för andra klassen stockar 110 kr. Granen var då ej uppe i dessa priser. För 40 år sedan sålde jag på rot i Turabygget enstaka vackra grova bokträd och fick 125 kr. på rot per träd. Jag tror på bokens framtid i Skåne och delar icke en del yngre skogsmäns åsikt att boken här i Skåne har överskridit sin naturliga nordgräns och därför ej bör odlas här. Men bok- och ekskogsodlingar fordrar helst specialutbildade

skogsmän för rätt skötsel. Boken är här i Örkelljunga av god ras. Experter från skogsförädlingen i Ekebo sade på sin tid, att ett bokbestånd i gästgivaraskogen var av så god kvalite att den kunde godkännas för bokolloninsamling. Det var ett högt betyg.

Tallen är här av dålig kvalite jämfört med den betydligt bättre Göingetallen. Jag tror inte att vi skall satsa på tallen här i Örkelljunga. Tallen är känslig för havsvindar och vid stark västanvind drabbas tallskogen här. Fortsätter vi fågelvägen rakt ut mot Skäldeviken påträffar vi gradvis försämring av tallen och vid kusten hittar vi krokiga, storgreniga, eländiga furukurror, som ej gör någon människa glad. Under många år fick vi tallfrö från Östergötland men denna provinens passar nog inte här. Jag har sett flera 20-åriga bestånd som ej är bra.

Björken är ett tämligen föraktat och misshandlat trädslag, men vi skall vara tacksamma för björken, ty den växer överallt, även på platser där knappast något annat trädslag kan växa. Dessutom förbättrar den jorden med sitt lövavfall. En stor björk avdunstar en otrolig mängd vatten på ett dygn sommarhalvåret. Björkveden är ett bra bränsle som under andra världskriget hade stor betydelse för vår bränsleförsörjning. Vackert virke användes till möbeltillverkning. Sämre virke och klendimensioner användes till massaved, därav framställes ett vackert vitt papper. Björkris har alltid haft stor användning som pyntegrönt, till kvastar, vispar, vidjor m.m. Fordom användes björkris att aga barn med, det kallades gemenligen för björkfett ty det sved på stjärten men påstods fostra lydiga och snälla barn. Danskarna är storköpare av björkris här. Det finaste riset kommer från masurbjörk.

Så här vi till sist eken, stjalkek och vinterek, mest stjalkek här i Örkelljunga. Vintereken har sina vissna blad kvarsittande under vintern och är betydligt mer skuggföredragande och klarar sig därför bättre i konkurensen med andra träd och växter. För praktisk användning är de båda ekarterna likvärdiga och säljes gemensamt som ek. Sedan betesfred införts i markerna har eken självsått sig mycket rikligt men plantorna skadas tyvärr numera avsevärt av kaniner, harar, rådjur och älg. Men eken har stor förmåga att repa sig och skjuta nya skott. Jag har prövat utländska ekar men de kan inte konkurrera med våra inhemska. Ekvirket har alltid haft god avsättning på grund av sin stora varaktighet och motståndskraft mot röta.

För skogsvårdaren bjuder skogen på skaparglädje, han ser hur skogen årligen tillväxer och hur hans omsorger om skogen ger resultat. Även motigheter finns av olika slag men dessa är till för att övervinnas. Jag har skaffat mig mycket kunskap av de erfarenheter jag gjort under ett långt verksam liv i den gröna skogens tempelsalar.

Hugo Wallin d.ä.

I avsaknad av naturvårdspolitik?!

I juni numret 2010 skrev jag en artikel under rubriken ”Att vara kritisk – en osolidarisk handling?” För att konkretisera mina tankar hade jag där valt ut några aktuella områden där vår förening, Örkelljungabygdens Natur, hade givit röst åt sin ibland kritiska, avvikande mening. Som exempel på aktuella naturvårdsärenden togs i artikeln:

- Pinnå-Brukets handikappsanpassning
- Strandskyddsärendenas hantering
- Skogsdikning av en naturlig bäckfåra.

Naturvård och förfäktandet av naturvårdstankar är nog något som än idag, år 2011, ifrågasätts från olika håll. I Sverige har ju lagar och förordningar i sammanhanget sett dagens ljus från i varje fall 1950- och 60-talen. Med olika innehåll under årtiondena. Och fram i våra dagar finns stolta paroller om att *miljömålet* och *produktionsmålet*

inom just skogsnäringen ska vara mer eller mindre likställda.

Nedan följer undertecknads något spretiga funderingar i ämnet naturvård, Örkelljunga kommun och de valda politikerna. Kan man hävda att kommunen på något sätt har tagit något ansvar inom detta område? Natur- och kulturlandskap? Miljövård brett taget? Men visst har inventeringar av olika slag skapat en grund,

eller? En av anledningarna till dessa rader är väl den att Carina Zachau, kommunalrådet, denna tidiga höst bjöd in mig till kommunstyrelsens arbetsutskott för att jag där skulle få ge min syn på dessa frågor, dessa sammanhang. Det blev tankar, försök till historiebereskrivning, förslag för framtiden.

Valhänthetens kvarter

I mina ostyriga tankar har jag ibland funderat över hur Örkelljunga kommun styrs. Ibland tycks jag inbilla mig att ju större okunskap man har inom ett specifikt område, förslagsvis naturvårdsområdet, dess större applåder utdelas inom det sittande kvartets beslutsfattare. Det kan tyckas som om de allmännyttiga politikerna medvetet låter bli att utbilda alternativt vidareutbilda sig inom det undflyende området naturvård. Är man okunnigt ovetande är man bäst skickad att fatta de ”rätta” besluten. Snabbt måste jag tillägga. Dylika prioriteringar gäller väl *förhoppningsvis inte* i andra, riktigt ”tunga” kommunala beslutområden. Gud oss bevare! Naturvården tar väl ändå ingen på riktigt allvar...

Jag håller med om att mina meningar lätt skrivs av sig själva. Kan du inte bättre? Men ibland tror jag att en del politiker vill hävda att de flesta "naturvårdsyrkandena" är partsinlagor, som rätteligen bör förpassas dit de hör hemma. Till kommunhusets osynligaste, obetydligaste hörn. Du som läser detta kanske samtycker. Visst kan dessa sant konservativa, hederliga politiker ha räddat oss från många obehagligheter.

För tänk om Brukets kvarn varit i allmän ägo och ett levande engagemang kring Pinnåns reservat hade varit för handen? För tänk om vi *inte* hade lagt en dominant motorväg i Pinnådalen - vad hade annars hänt? För tänk om vi tillsammans med markägare kunnat inrätta ett stort framtidsinriktat, naturskyddat skogs- och myrkomplex i

kommunens nordligare delar - vad kunde inte detta ställt till med.? För tänk om vi satsat på att säkra Ingeborrarsområdet natur- och kulturmiljövärden – som om inte golf- och husexploatörer alltid ska och bör få sätta dagordningen? För tänk om ett aktivt natur- och kulturvårdsarbete hade startats upp – huane mej!! Ja, tänk så många stora och små "tänk om" vi kan räkna upp från vår lilla kommun.

En seriös, ambitiös kommunledning bör väl...

Men låt oss försöka bli mer konkreta, kanske framtidsinriktade. Kunskapen om kommunens natur- och kulturlandskap har väl ändå ökat ganska mycket under de senaste decennierna. Ett samarbete har växt fram mellan olika intressenter, mellan brukare och naturvårdsfolk. Att lära av varandra.

Att det finns sällsynt mycket att göra i en kommun som Örskelljungas om man vinklar in på naturvårdspolitik är väl de flesta tänkande varelser säkert överens om. Under bortrinnande årtionden har kommunen knappast haft någon samlande "expertis" för

att arbeta sig in i, för att analysera och för att i praktiken genomföra en vettig naturvårdspolitik. Hur man tänkt är en gåta. Det är snart 14 år sen man antog en kommunal naturvårdsplan.

Det finns givetvis många projekt och ansatser som kommunen bör ta tag i. Jag nämner här några av de som faller mig i minnet:

- En inventering av kommunens 17 sjöar vad gäller pågående markanvändning närmast intill. Med förslag på bevarandeinsatser.
- Ansatser för att tillsammans med markägare, länsstyrelse, skogsstyrelse genomföra en bevarandeplan för Långalts myr med omgivande skogsmark.
- Startandet av ett myr-, skogs- och skogshönsprojekt i norra delen av Skåne, varvid Örskelljungas domäner är en viktig del.
- Genomförandet av bevarandeplaner av "urskogsartade" skogsområden.
- Restaurering av skogsbeteartad f.d. utmark i lämplig närhet av välhävdad inägomark.
- Ta initiativ utifrån kommunens framtagna Naturvårdsprogram i odlingslandskapet, för att förebygga en icke önskad utveckling på landsbygden.
- Upprätta ett speciellt bevarandeprogram för de små "ängs- och hage"-marker som finns spridda i kommunens odlingslandskap.

Om olika naturvårdstankar ska kunna slå rot och genomföras är det något av ett måste att kommunen gör allvar av att bredda och fördjupa sina kontakter visavi både markägare, allmänhet och andra myndigheter och intresseorganisationer:

- Kommunen måste fortsätta med att bredda sitt naturvårdsengagemang gentemot inte minst markägare, naturvårdskunniga och andra medborgare.
- Kommunen behöver arbeta fram goda, realistiska kontakter med länsstyrelsen och inte se dess olika enheter som motståndare till kommunalt framtidsarbete.
- Kommunen behöver arbeta fram en levande dialog med Skogsstyrelsen för att bättre kunna genomföra olika kommande projekt.
- Kommunen bör tillsammans med andra myndigheter och intresseorganisationer lyfta fram viktiga naturvårdsfrågor så att dessa når ut till berörda. Förebyggande arbete är av stor vikt. Kunskapen om natur- och miljövård är ibland alltför fragmentarisk.

Att förvaltandet av naturen och kulturlandskapet är en angelägen kommunal arbetsuppgift sen flera decennier kan väl ingen motsäga. Att Örskelljunga kommun under lång tid i praktiken avlyft sig detta ansvar är egentligen föga klädsamt. Man säger naturligtvis inte detta rent ut. Men försumligheterna och tidens borttrinnande talar sitt eget språk. Vem tror på framtidens "naturvårdspratare". Hur ser Kejsarens nya kläder ut under 2010-talet?

Styrelsen

Örkelljungabygdens Natur krets av NF

- Ordförande** Patric Carlsson, Harbäckshult 1654, 286 91 Örkelljunga, 070-744 35 50, carlsson_patric@yahoo.com
- Vice ordförande** Leif Sigbo, Bjäregatan 3, 286 31 Örkelljunga, 0435-522 32, leif.sigbo@telia.com
- Kassör** Björn Herrlund, Ekorrstigen 3, 286 35 Örkelljunga, 0435-527 64, bjornherrlund@gmail.com
- Sekreterare** Eva Persson, Ingas väg 7, 286 91 Örkelljunga, 0708-30 14 27, evahenny@hotmail.se
- Ledamot** Janne Johansson, Ingas väg 7, Ö. Ringarp, 286 91 Örkelljunga, 0435-501 31, janne_ringarp@telia.com
- Ledamot** Christer Sandén, Bladvägen 2, 286 72 Åsljunga, 0435-46 05 38, christer.sanden@orkelljunga.com

Medlemsavgifter för år 2011

- 295 kr Medlem i Naturskyddsförening (NF), Naturskyddsföreningen i Skåne och Örkelljungabygdens Natur. Du får tidningen "Sveriges Natur" i färg, med normalt sex nummer per år och med en upplaga på 200 000 samt **Alcedo** tre gånger per år.
- 365 kr Familjemedlemskap i NF (fritt antal medlemmar på samma adress).
- 130kr Lokal medlem i Örkelljungabygdens Natur. Vilket innebär att medlemsavgiften täcker framtagningen och distributionen av tidningen **Alcedo** tre gånger per år.
Bankgiro nr 617-8792.

Har du e-post eller tillgång till Internet, finns stora möjligheter till ytterligare information. Skicka ett brev till info@naturskyddsforeningen.se och fråga vad de kan erbjuda!

Studiefrämjandet är det studieförbund som vi i Naturskyddsföreningen utnyttjar vid anordnande av studiecirklar. Lokalavdelning en finns i Ängelholm (0431-177 33) och därifrån kan vi även få stöd till täckandet av föredragskostnader samt till tryckandet av exempelvis denna medlemstidning.

www.orkelljunganatur.se

Beta Tryck 070-555 91 33